

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

1 (4)

Datum
2023-04-17

Ärendebeteckning
706-598-2023

Justitiedepartementet
yasemin.eti@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över Vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga (SOU 2022:67), Ju2022/03613. Svar senast 2023-04-28.

Er beteckning: Ju2022/03613

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig bakom de förslag som lämnas kring våld i barn och ungas nära relationer, däremot saknas ett förebyggande perspektiv på de förslag som lämnas. Beredningen lämnar inte heller några förslag som bemöter de hinder och utmaningar som beskrivs gällande barn och ungas våldsutövande och våldsutsatthet.

Länsstyrelsen anser inte att de förslag som lämnas kring att förhindra att barn och unga involveras i gängkriminalitet är att betrakta som en kraftsamling. Däremot anser vi att en reell kraftsamling behövs för både gängkriminalitet och partnervåld bland unga, särskilt när det gäller killars våld mot tjejer.

Länsstyrelsen Västerbottens ställningstagande till Trygghetsberedningens bedömningar och förslag

Beredningen fokuserar på två kriminalpolitiska utmaningar; våld i barn och ungas nära relationer samt arbetet för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet.

Bedömningar och förslag om våld i barns och ungas nära relationer

De förslag och bedömningar som utredningen lägger fram kring våld i barn och ungas nära relationer ställer sig Länsstyrelsen bakom. Det är positivt att skolans roll i att förebygga brott och hantera brottsutsatthet tydliggörs. Ett medskick från Länsstyrelsen är att skolans viktigaste uppdrag är kunskapsuppdraget med målsättningen att alla elever går ut gymnasiet med godkända betyg. Skolan ska ha nolltolerans mot brott och där behöver lärare stöd från andra professioner, särskilt socialtjänsten, för att kunna stödja elever föräldrar och för att kunna förebygga brott i skolan. Det krävs en konkret samverkan med socialtjänst, men även polisen för detta arbete.

Länsstyrelsen saknar en definition av vad utredningen avser med våld i barn och ungas relationer och önskar att detta förtydligas. Här behöver både förtydligas vilka relationer som avses samt vad som avses med barn respektive unga. Utredningen visar på att tjejers och killars våldsutsatthet ser olika ut. Länsstyrelsen menar att denna förståelse är viktig att ha med sig i begreppsdiskussioner, problemformuleringar och i formuleringen av uppdrag.

Länsstyrelsen saknar ett tydligt förebyggande perspektiv, med fokus på att åtgärda orsakerna till våldet, i utredningens bedömningar och förslag gällande våld i barn och ungas relationer. Forskning visar på vikten av en genusförändrande ansats för att våldsförebyggande insatser ska ge effekt.

Länsstyrelsen är positiva till att lämplig myndighet får i uppdrag att utarbeta och sprida kunskapsstöd och vill här peka på att Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) har kunskap och förståelse om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och har sedan länge Regeringens uppdrag att ge kunskapsstöd inom detta.

Utredningen visar på tjejers utsatthet för sexualbrott. Här vill Länsstyrelsen peka på att detta samtidigt är en målgrupp som vi vet kan ha svårt att få stöd och hjälp samt att det stöd som finns är ojämnt fördelat över landet. Många kommuner saknar till exempel specialistmottagningar och de mottagningar som finns vänder sig ofta till en målgrupp över 18 år. Tillgång till Barnahus saknas i många kommuner. Utredningen hoppas vidare på att kunskapsspridning ska resultera i att fler unga, framför allt killar, som utövar våld ska få ta del av stödinsatser. Det är Länsstyrelsen bedömning att det även här kan se mycket olika ut över landet om och vilka stödinsatser som finns för denna målgrupp.

Länsstyrelsen vill också lyfta att det är viktigt med information till barn och unga, men minst lika viktigt är att öka förståelsen och kunskapen om våld och våld mot barn och unga tjejer och killar inom de verksamheter som möter barn och unga, tex. rättsväsendet och socialtjänsten.

De bedömningar om vad som skulle vara verkningsfullt för att påverka gängkriminaliteten såsom föräldrastöd, maskulinitetsnormer, tidiga insatser i förskola och så vidare bör även ha god effekt på våld i barn och ungas nära relationer. Detta framgår inte av utredningen.

Utredningens bedömning är att givna förslag bedöms ha positiva konsekvenser för jämställdheten. Det är Länsstyrelsens bedömning att det krävs ett tydligt könsperspektiv i uppdragsbeskrivningar samt en

genusförändrande ansats i de våldsförebyggande insatserna för att säkra dessa positiva konsekvenser.

Länsstyrelsen anser att utredningen inte heller på ett tillräckligt tydligt sätt lyft det lagstadgade föräldraansvaret och socialtjänstens roll att stötta föräldrar.

En särskild kraftsamling för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet

Utredningen föreslår *En särskild kraftsamling för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet*. Med tanke på utvecklingen med skjutvapenvåld i låga åldrar, där barn ofta är misstänkta förövare välkomnar Länsstyrelsen en kraftsamling för att förebygga att unga involveras i gängkriminalitet. Däremot bedömer Länsstyrelsen att förslagen som lämnas på intet sätt möter de hinder och utmaningar som beskrivs i utredningen, och kan således inte anses vara en kraftsamling.

Bedömningen Länsstyrelsen gör är att ett framtagande av ett inriktningsdokument, bilda en kommitté och teckna samverkansöverenskommelser med kommuner i utsatta områden inte på något sätt är tillräckligt för att komma till rätta med samhällsutmaningen kring att barn och unga involveras i gängkriminalitet.

Vi skulle också vilja se en kraftsamling även kring killars våld mot tjejer, eftersom partnervåld är på samma sätt samhällshotande och av dödlig karaktär såväl som gängkriminaliteten och bör förebyggas i tidiga åldrar.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen saknar i stort ett barnrättsperspektiv genomgående i utredningen. Forskningen visar att för att göra verkningsfulla åtgärder som rör barn och unga, bör barn och unga inkluderas och vara delaktiga i arbetet, vilket också är ett krav enligt Barnkonventionen. Länsstyrelsen har idag ett uppdrag kring barnrätt såväl nationellt som regionalt. Här finns en potential som utredningen inte har beaktat när det gäller samverkan med barnrättsarbetet som sker inom såväl det offentliga som i civilsamhället, vilket kan stärka barn och ungas delaktighet. Det finns stora möjligheter att samverka med dessa aktörer för att involvera barn och unga även i frågor som rör våld och våldsutsatthet och på så sätt skapa ett hållbart förändringsarbete utifrån barn och ungas egna behov.

Länsstyrelserna har ett brottsförebyggande föräldraskapsstödsuppdrag som ska stötta kommuner i utsatta områden. Länsstyrelsen Västerbotten anser att detta uppdrag bör kompletteras med ett generellt föräldraskapsstöd till alla föräldrar, vilket länsstyrelserna tidigare haft,

eftersom våld i nära relationer bland unga inte enbart är kopplade till utsatta områden. Dessutom är samhällsutvecklingen som sådan att gängkriminaliteten är rörlig, och även andra områden som inte anses utsatta av polisen idag har en liknande problematik och för att kunna arbeta förebyggande bör även andra regioner möjliggöras föräldraskapsstöd.

Det finns goda exempel på stora kommuner som inte haft likande utveckling som de kommuner som har utsatta områden. Umeå i Västerbotten har haft tendenser till social oro men tack vare ett nära samarbete mellan polis och kommun har samma utveckling som vi ser i jämförbara kommuner inte skett i Umeå. Tack vare dessa kraftfulla åtgärder där socialtjänsten och skolan gemensamt agerat är Umeå den största kommunen i Sverige utan utsatt område. De lärdomar vi kan dra av detta är att det går att få till en konkret samverkan om arbetet är resurssatt, ledningsstyrt och samarbetsfokuserat. Arbetet har en kommunövergripande ansats så verksamheter som samhällsplanering, teknik och fastighet har involverats i arbetet såväl som socialtjänst, fritid och skola.

Det finns idag flertalet strategier och pågående arbete för både gängkriminalitet, mäns våld mot kvinnor och barns rättigheter. Det är viktigt att dessa hänger ihop på nationellt håll och stärker varandras uppdrag. Endast då kan vi vända utvecklingen.

Beredning

I beredningen av ärendet har även ytterligare sakkunniga inom Mäns våld mot kvinnor, Barnrätt och Social hållbarhet, medverkat.

I samband med remissvaret har Länsstyrelsen Västerbottens i län samrått med länsstyrelserna i Stockholm, Värmland, Jönköping, Jämtland och Skåne län.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helen Hellmark Knutsson med Kerstin Rorsch som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.